

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ABONAMENT:

Pe an 6 col. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

GREVA

În focalarul discuției publice stă greva funcționarismului căilor ferate ungare. *Sub grevă înțelegem depunerea liberă și generală a muncii din partea persoanelor care lucrează într-o branșă oare-care, cu scopul de a și ameliora contractul lor de muncă.* Vorba grevă derivă din franțuzește dela cuvântul »grève»; Englezii se folosesc de termenul »strike»; Germanii vorbesc de »Arbeits-einstellung».

Există greve pentru ridicarea salariilor, greve pentru reducerea timpului de muncă și în anii ultimi vedem greve care încearcă să-și arogeze în ochii publicității o vază și temere socială.

Manifestația recentă dela căile ferate ungare, a fost o grevă pentru urcarea plăților, dar' totodată și pentru limitarea timpului de ocupație; întrucât i-a succes a pune atâta masă de muncă socială în suspens, ea e greva unei clase birocrate care încearcă să se impue într-o lumină aprigă în fața statului.

De ce e vorba? Inmulțirea plăților. Cerința asta e veche. Dacă urmărim istoria salariilor vedem o lamentare perpetuă după salarii mai mari. E suficient să mergem la judecătoria, la perceptorat, la muncitorii de fabrici etc. ca să ne întîmpine pe alocurea aceași nemulțumire pecuniară, același dor nestîmpărat, după o mai însemnată satisfacție materială.

Noi trebuie însă să ne întrebăm, întrucât aceste cerințe crescătoare după plăți mai ridicate, sunt legitime și din

punct de vedere economic și social justificate?

Are funcționarismul drumurilor de fer maghiare într'adevăr salarii prea mici? Stă munca lui într'o reprocitare conturbată cu remunerarea lui în bani? Să intrăm în analiza acestei probleme.

În toate statele — cu excepție în Anglia — funcționarismul statului nu e mai bine plătit decât în Ungaria. Cestia salariilor se poate rezolva însă numai în mod relativ, căci dacă Franța plătește efectiv o leafă mai bună impegățiilor ei, atunci trebuie să se știe că acolo e traiul cu mult mai scump, și dacă în Germania funcționarul statului are peste tot o plată mai favorabilă, atunci el prestează mai mult, căci el stă pe un nivo cultural cu mult mai sus ca la noi. Reproșurile personalului dela căile ferate ungare, că auirea, branșa similară e mai bine rebonificată ca în țara noastră, sunt dară neîntemeiate și trebuie privite ca un soi de agitație coruptă din partea unor propagandiști leneși și nemorali.

Ce funcționar nu ar dori să li înmulțești plata? Dacă o ridicare de salariu se arată necesară, odată, scumpindu-se multe alimente a traiului de toate zilele, apoi pentru lărgirea și espansiunea vieții sociale... atunci funcționarii căilor ferate e funcționarismul cel mai inferior din tot funcționarismul statului și ca atare mai puțin apt de a cere o elevare a salariilor, departe de a se pune pe terenul grevist, în luptă deschisă cu statul.

E lucru știut, că cu excepția unei mici elite a slujbașilor dela căile ferate, grosul personalului e mult ori mai puțin ignorant și incult, slabe studii prelabile, printre care se amestecă încă

foarte multă drojdie socială, vorbind chiar ministrul președinte Pișta Tisza de »un fel de vulg».

Pentru calitățile foarte mediocre, personalul căilor ferate poate fi mulțumit cu lefurile lui. La o urcare a salariului are numai omul care stă culturalicește mai sus drept, funcționarii drumurilor de fer însă, care nu se poate mândri până acum de nici o poială de civilizație mai vedită, nu au nici o îndreptățire să ceară o ameliorare materială. Pentru cât fac, ei sunt echivalent desdaunați.

Recunoaștem că viața s'a scumpit. Dar' nu pentru toți. Dacă trăești modest și solid atunci viața nu s'a scumpit căci proporțional s'a urcat toate lefurile la funcționari. Între leturile din timpul »absolutismului» și cele de azi e o diferență distanțială. Un proletariat a căilor ferate nu există, strigătele după lefuri mai urcate, frazele ca »foame» »familiile noastre nefericite» și așa mai departe, sunt numai reclamă ordinară, un abus de libertatea vorbei, a literei scrise și a dreptului de coalițiune.

Mașiniștii sunt bine plătiți, șefii de gară trăesc destul de luxurioși, căpitanii stațiunilor mici duc o viață mai bună decât mulți alți funcționari înalți, și dacă »strikeul» a premers dela neașumirea a funcționarilor mijlocii care poartă câte o stea sau două la guler, »diurniștii» pe care li vedem atât de des prin cafele și birturi chefuind și bătând cărțile, atunci statul va ști de acum înainte să afle și la boala asta birocrată un antidot eficient.

Strikeul nu și-a ajuns scopul, după cum a dat de regulă și în alte locuri fiasco. »Ei au omorât găina care avea să le ouă ouele de aur». Stuart Mille

arată că grevele »și greșesc mai totdeauna butul lor». Adam Smith încă zice, »că lucrătorii se bucură rar de coalițiunile lor forțate, prin intervenția poliției, prin rezistența mai mare a celor de sus... etc. Celebrul profesor din München, Lujo Brentano, afirmă că pagubele materiale sunt negligeabile, dar' mai trist, e ura aceea socială care o secretează grevele și care rămâne ca un venin în corpul social. Chiar Marx, zeul socialiștilor nu ține mult de greve.

O dovadă nouă despre nereușita grevelor dă Ungaria. Ce le-a succes greviștilor? Stagnarea comunicației pe aproape o săptămână. Atâta tot. Ei au lucrat însă cu pierdere. Statul supoartă mai ușor pierderile lui de cât privații, mai ales funcționarii cari sunt avisați la plata lor lunară, și cari, — sperăm — că vor deveni pirn paguba lor mai înțelepți.

În Germania funcționează ca mijloc preventiv a grevelor »arbitriile» cari s'au dovedit ca întocmire eminente, pentru a evita calamitatea unui strike.

Ungaria dacă va înainta pe terenul »social politic-legislativ» atunci li va succeda a lovi astfel de rele sociale la rădăcina lor — de-ocamdată s'a folosit de forța ei aprehensivă și politica aceasta a fost bună.

Strikeul căilor ferate dela noi, aruncă o lumină urită asupra Ungariei. El arată că nu numai în sistemul administrativ civil sunt greșeli de organizație și sistem, dar' chiar în întocmirea rețelelor ferate și poate chiar în armată.

Politica căilor ferate ungare așteaptă o reformă radicală. Întăiu: fixarea unei scale de lefuri care să pună

FOIȘOARA

PSALM

*Inchinați-vă, popoare,
Dumnezeu e bun —
El a pus în soare focul
Verii a-tot înălțătoare!
Inima-i e sfântul soare.
Soare nou el pune'n locul
Sorilor ce-apun.*

*Inchinați-vă, popoare,
Dumnezeu e drept —
Binecuvânta-va anii
Pocătitului ce moare,
Însă jalnic plângătoare
Inima'n etern tiranii
Vor avea o'n piept.*

*Inchinați-vă, popoare,
Dumnezeu e sfânt —
Cel ascuns e'n veci de față
In furtuni, în stânci, în floare,
Večnic e și într'una moare
Iar puterea-i dă viață
Celor din mormânt!*

G. Coșbuo.

FRICA

DUPĂ GUY DE MAUPASSANT

Stam câți-va înși împreună cu căpitanul pe bordul vaporului și admiram marea, valurile ei, cari se isbeau cu putere de țărmul stâncos al Africei. Căpitanul, care-și fuma în liniște țigara, zise într'un rînd:

— Da, odată mi-a fost și mie frică! Corabia mea se înșepenise între niște stânci și sufeream de sigur cel mai mare naufragiu, dacă nu mi-ar fi venit în ajutor un vapor englez.

Atunci veni în mijlocul nostru un marinar puternic, cu fața ca de bronz, cu trăsături serioase, unul dintre oamenii, cari se cunosc imediat, că au călătorit foarte mult, au trecut prin multe pericole și în al căror ochi par'că se oglindește ceva din finiturile curioase, îndepărtate, periculoase, pe cari le-a văzut și prin cari a trecut. Se vedea foarte îndrăzneț, unul din acei marinari îmbătrâniți pe apă, cărora nu le mai pasă de nimic și cari au un curaj nebun. Se așeză între noi și zise:

— D-ta susții, dle căpitan, că ți-a fost frică? Eu nu cred. D-ta te înșeli în expre-

siuni. Un om energic, nu poate avea nici odată frică de un naufragiu.

Căpitanul răspunse:

— La dracu, poți să crezi dacă îți spun! că atunci mi-a fost frică și mie!

Marinarul cu fața ca de bronz răspunse:

— Permite-mi să mă explic. Când omul vede că se înecă, când omul știe, că va ajunge în fundul oceanului poate și va servi de mâncare peștilor, când omul e condamnat la moarte, etc. etc., lui nu-i poate fi frică. El e numai speriat, îngrozit, scos din fire de ceea-ce presupune sau știe, că se va întempla cu el. Frică poate avea cineva numai între împrejurări cu tot neobișnuite, sub influențe absolut tainice, sub influența unei spaima nedefinite. Un om, care vede în spirite și căruia i-se pare, că vede într'o noapte o fantomă, poate să aibă frică și să fie complet înfrîurit de ea. Dar' când știi, că te îneci, că te omoară, etc., atunci nu ți-e frică. Frica e cu totul alt-ceva!

Mie mi-a fost frică numai de două ori până acum. Mai întâiu înainte de asta cu zece ani, ziua, și earna anului trecut, într'o noapte de Decembrie.

Și afară de acestea, prin câte am mai trecut eu! Dar' nu mi-a mai fost nici odată frică!

Odată am fost încunjurat de tâlhari și lăsat mai mort în mijlocul drumului. Într'un rînd am fost osândit la spânzurațoare, în urma unei conjurații, ear' altă-dată am fost aruncat peste bord în mare, tocmai lângă țărmul Chinei. În fiecare din aceste casuri eram sigur, că-mi pierd viața; nu mi-am perdit-o, pe cum vedeți, dar' nici frică nu mi-a fost!

Frica e cu totul altfel!

Eu am cunoscut-o mai întâiu în Africa, măcar că ea e o fică a nordului. Gândiți-vă numai, că la orientali frica e foarte puțin cunoscută, căci acolo viața omului nu plătește mult. S'ar putea zice, că în orient se cunoaște numai spaima, dar' frica nu.

În Africa mi-se întemplară umătoarele:

Treceam prin pustiurile din spre sud de Onargla. Incepuse un uragan, cum nu mai văzusem nici odată, valuri de năsip, ca niște munți, veneau asupra noastră și era o căldură, o înădușală, cum nu-mi pot închipui mai mare. Ne urmau opt spahii și patru cămile, cu cele trebuincioase călătoriei.

Într'un rînd caii noștri nu mai voră cu nici un preț să meargă; căzuseră în genunchi și nu se mai mișcau ear' noi, nevorbind nici o vorbă, căzuserăm și noi la pământ, aproape morți de înădușală. De odată unul dintre spahii ce ne însoțeau dete un

în proporție lefurile cu calitățile personalului. Regularea timpului de lucru e asemenea un punct cardinal. Al treilea punct: *cultură mai multă și mai sigură, atunci va înceta falanșul și pretensiunile nelegiuite și în locul lor va intra munca homogenă și un traiu mai moral.*

Strikeurile vor înceta atunci de sine.

Slujbașii căilor ferate în grevă.

După-ce cererea slujbașilor dela căile ferate pentru ridicarea plăților nu a fost luată în socotință din partea dietei cu ziua de 20 l. c. au încetat de a mai face slujbă. Așa toate trenurile au stat locului, care pe unde s'au aflau. Iși poate închipui fie-cine surprinderea neplăcută a călătorilor lăsați pe locuri străine fără voia lor.

Trenuri pline cu mărfuri și vite stau locului pe la cele stății fără nici o îngrijire, ear' proprietarii înzădar își așteaptă vitele și marfa procurată.

În urma acestora toată lumea este îngrijurată și ridică injurături asupra greviștilor și stăpânirii, cari au pricinuit aceasta stare de lucruri abnormală.

Intru adevăr că trecem din lucruri senzaționale în și mai senzaționale. După stările de »ex-lex« am ajuns a fi eschiși de lume și comunicație. — Până acum nu s'a ajuns la nici o înțelegere. Stăpânirea au angajat regimentul de tren din Austria cu care au pus în mișcare trenurile pe liniile principale, ear' ca căile ferate s'au stricte s'au pus sub îngrijirea miliției, ocupându-se cantonierile pe toate liniile. — Pe conducătorii grevei adunați la Pesta, i-a deținut, și în urmă înaltului ordin al Măiestății Sale toți rezerviștii dela miliție și honvezime, cari sunt slujbași la căile ferate, i-a chemat la arme cu cari apoi s'au conduse comunicația trenurilor sub greumântul regulamentelor militare.

Opoziția din dieta țării au luat sub scutul lor pe slujbașii căilor ferate, angajându-se a lucra în favorul lor.

Aceasta răsvrătire a cauzat pagube mari particularilor și statului, acărora sumă s'au urcă la mai multe milioane. — Procesele de despăgubiri vor fi legioane.

E trist, că guvernul nu au îngrijit de cu timp a suprima greva, despre care s'au vestise mai înainte că s'au va întempla, dar' s'au aștepta cu prima Maiu.

Abea luni au circulat trenul de persoane și unele cu mărfuri pe linia Arad—Teiuș, ear' dinspre Brașov, abea Marți seara am primit posta.

În ședința de Marți s'a cetit autograful Măiestății Sale prin care sesiunea a doua a dietei s'a încheiat. Aceasta a sosit pe neaș-

teptate așa că opoziția pregătită a lupta în interesul greviștilor dela căile ferate a fost silită să tacă.

Aproape toți slujbașii și-au reocupat locurile și numai în contra acelor s'au introdus cercetări criminale și polițiene, cari au comis fapte punibile și au provocat răsvrătirea.

De altcum guvernul a promis luarea în considerare a cererii impiegaților dela calea ferată. Timpul cât lucrurile dietei vor fi sistate s'au va întrebuița pentru organizarea comunicației pe toate liniile.

A P E L CĂTRĂ PUBLICUL ROMÂN

Adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la anul 1897 în Mediaș, a hotărât înființarea unui Muzeu istoric și etnografic al Românilor din Ungaria și Transilvania, și publicul român aprefiind după merit însemnătatea acestei instituțiuni, a întâmpinat inițiativa Asociațiunii cu cea mai mare însuflețire.

Toate păturile societății românești s'au arătat pătunse de convingerea, că prin înființarea așezământului proiectat de Asociațiune, generațiunea de astăzi își împlinește o sfântă datorie față cu acele figuri mărețe, căror avem să le mulțumim renașterea elementului nostru, și că s'ar face vinovată de ocară posterității, dacă nu i-ar transmite neștirbită moștenirea națională ce a găsit.

Acestei convingeri și însuflețirii poporului nostru pentru idealurile sale naționale, este a se mulțumi, că Asociațiunea deja astăzi, abia după 6—7 ani dela memorabila hotărâre din Mediaș, s'a și putut apuca de realizarea Muzeului nostru național.

Prin contribuiriile fundatorilor și alți donatori, prin loteria arangiată în acest scop, și în deosebi prin splendida donațiune de 24.000 cor., cu care Ilustrii bărbați dl *Alexandru de Mocsonyi*, presidentul Asociațiunii, dl *Zeno Mocsonyi de Foen*, au inaugurat o nouă serie de contribuiri, fondul Muzeului a crescut la respectabila sumă de aproape 100.000 cor., și astfel Asociațiunea — după ce s'a îngrijit cu toată precauțiunea de un plan cât se poate mai corespunzător scopului urmărit, — a pu-

tut începe ridicarea falnicului palat, care va avea să adăpostească clendiile trecutului, produsele muncii și momentele caracteristice ale vieții naționale a poporului român din țeară, și speră că îl va putea preda destinațiunii sale încă în decursul anului 1904.

Deoarece însă Muzeul nostru, acest măreț monument cultural, trebuie creat — deși cu toată modestia ce caracterizează elementul nostru, totuși în condițiuni demne de importanța unui popor de 3 milioane și corespunzătoare scopului urmărit, — fondurile adunate până astăzi nu acoper încă toate cheltuielile zidirei, și afară de aceea instalațiunile interne ale așezământului proiectat încă vor reclama sume considerabile.

Din această cauză Comitetul central al Asociațiunii — în virtutea autorității primite prin ordinațiunea Dlui ministru reg. ung. de interne Nr. 130464/1903 III. b. din 8 Februarie 1904, de a colecta pentru acest Muzeu pe întreg teritoriul regatului Ungariei donațiuni în bani și obiecte, — se vede îndemnat, a adresa un nou și călduros apel către publicul român, invitând pe toți câți se interesează de progresul cultural al poporului nostru, ca prin marimonioase contribuiri la fondul Muzeului, să pună Asociațiunea în posibilitate de a termina acest important așezământ național în timp apropiat și în condițiuni pe deplin mulțumitoare.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 14 Aprilie 1904.

Iosif St. Șuluțu m. p.,
president.

Dr. Cornel Diaconovich m. p.,
secretar I.

CORESPONDENȚĂ

M. Onorată Redacțiune!

Ca un cunoscut personal al D-v., constrâns apoi de o incualificabilă purtare, documentată față de mine de către redacțiunea ziarului »Tribuna« prin aceea că mi-a denegat formal orice rehabilitare cu care datoresc opiniunii publice pe temeiul unei discuții provocate de mine în coloanele numitului ziar, — îmi iau libertatea a mă ruga de D-voastră, ca să binevoiți a da loc alăturatului meu manuscris.

țipet puternic, toți ceialalți săriră speriați în sus, ear' noi doi rămăserăm ca înmărmuriți de spaimă.

Unde-va aproape de noi, deși foarte de nedefinit unde, se auzeau bătăile unei tobe, toba tainică a acelor ținuturi. Suna mai tare, apoi sunetele ei se micșorau încetul cu încetul, pentru-ca peste câte-va minute s'au înceapă earăși mai tare.

Arabii se priveau speriați și unul dintre ei abia putu spune:

— S'a sfârșit cu noi! Unul dintre noi va fi dat morții!

Și tocmai în momentul, când își isprăvi cel din urmă cuvânt, prietinel meu dete un țipet și se rostogoli mort.

Și în decurs de două ceasuri, cât am mai rămas acolo în urma acestui teribil eveniment,*) mi-a fost pentru întâia-oraă frică. Eram ca amețit, nici nu mai știam ce fac și unde mă găseasc. Imi tremura corpul întreg, mi-se părea că-mi trosnesc oasele, și că sângele nu îmi mai circula. Aceea a fost în toată puterea cuvântului, adevărată frică.

*) S'au făcut unele constatări, că în țările calde din sud, cine-va poate fi lovit în unele casuri de razele solare peste măsură de ferbinți de acolo, întocmai ca la noi de trăsnet. Se pare că un astfel de cas a fost acesta.

Traducătorul.

Când mă știam în depărtare enormă de ori ce locuință omenască și auzeam mereu sunetele puternice ale tobei...

Dar' totuși altă-dată mi-a fost și mai frică! S'au vă spun numai:

Căpitanul îl întrerupse:

— Dar' te rog, toba... ce a fost toba aceea?

Marinarul răspunse:

— Nu știu sigur și nimeni nu poate ști. Caravanele, cari călătoresc prin acele pustii, au ocazie să o audă de multe-ori. În tot casul trebuie să fie un echou al vântului, al sgomotelor făcute de valurile de nisip, când se isbesc de pământ. Altă explicație nu pot să dau.

Acum vă voi povesti ceeaaltă întâmplare:

Era în eara anului trecut. Un țeran mă conducea într'o noapte printr'o pădure deasă, aproape de țermurii nord-vestice ai Franciei. Pe drum ne apucase o vijelie, o ploaie ne mai pomenită și trăsnetele și fulgerele se păreau, că voesc să nimicească lumea întreagă.

Trebuia să ne oprim la un pădurar, unde se stăm până dimineața și atunci să plecăm mai departe. Dar' întunecul era complet și multă vreme rătăcirăm, perzând drumul. După mult umblet zădarnic, zărirăm

în sfârșit fereastra luminată a locuinței pădurarului.

Ne apropiară și băturăm la ușe. Atunci un strigăt puternic eși din lăuntru și pe urmă cineva întreabă:

— Cine e acolo?

Conducătorul meu își spuse numele, ușa se deschise și intrară. Ce vîzuiu atunci înlăuntru nu voi uita nici-odată.

Un bătrân, cu privirile ca de nebun, cu o pușcă încărcată în mână sta în mijlocul odăiei, gata să tragă, pe când doi tineri sdraveni, înarmați cu topoare ascuțite, păzeau intrarea.

Intr'un colț întunecos două femei îngenuchiate, plâneau, țipau, cu fețele ascunse între mâni.

Când intrară, bătrânul își puse pușca jos, tinerii își lăsară topoarele, dar' femeile nu se mișcară din locurile lor. Bătrânul, cum ne vîzu, zise:

— Acum doi ani, eu am împușcat un om, tocmai în noaptea asta. În anul trecut, tot în noaptea asta, mi-s'a arătat și a voit să mă ia. Acum îl aștept iarăși și — zise el, cu un ton, care mă făcu să rid — vom sta deștepți și-l vom păzi.

Eu îl liniștii pe cât putui și îmi părea bine pe de-o parte, că am ocazie să ved

Cu acest răspuns datoresc necondiționat cauzei ce se învederează din manuscris, cu atât mai virtos, cu cât contraversat fiind primul meu articol din »Tribuna«, nu mă lasă datorința și ambițiunea de a nu și răspunde și a încheia astfel din parte-mi ori-ce discuție în direcția despre care e vorba, etc.

Reprivire asupra alegerii de director la »Furnica«.

— Un răspuns. —

Impulsul meu de dreptate, de care influențat îmi fac judecata totdeauna asupra lucrurilor bune sau slabe, ce îmi ajung la cunoștință din viața noastră națională prin cetirea de ziare, nu mă lasă nepăsător, mai ales atunci, când ridicându-mi însuși vocea pentru un adevăr, cu durere trebuie să mă conving, că chiar și aceia se pun în serviciul nedreptății, care datorință ar avea, în primoloco moral apoi și național, de a nu se sfi să lupte pentru succesul cauzelor nefățarite.

Ziarul »Tribuna« din Arad, în ale cărui coloane subscrisul am atins o chestie de interes comun din viața noastră națională, dă nutremânt convingerii mele de natura celei mai sus expuse, intru cât redacțiunea numitului ziar s'a făcut în ochi mai culpabilă de o procedură, care numai serioasă și corespunzătoare chemării sale de organ publicistic, nu se poate numi, prin aceea că mi-a denegat dreptul meu netăgăduit, de a mă putea rehabilita, pe temeiul discuției publice provocate de mine în numitul ziar, în fața tuturor acuzelor ce 'mi s'au ridicat apoi cu toată răutatea posibilă, cu toată nedreptatea, ba ce e mai mult — cu o tactică măestrită a celor »cu musca pe căciulă«.

Intre astfel de împrejurări aflându-mă, mă vîd constrâns a recurge la binevoitorul sprijin al M. On. D-voastră Red. și a apela astfel la prestigiul D-voastră pe care cerd că numi-l Veți refuza în interesul luminei și a datorinței mele morale de a răspunde acuzărilor ridicate și tot de-odată a mă rehabilita în fața opiniei publice, rugându-Vă, ca să binevoiți a da loc următoarelor mele deslușiri, pentru a căror cuprins de o nestrămutată consternație a stărilor faptice — iau toată responsabilitatea sufletească și personală.

Și anume eată ce doresc a aduce spre știre publicului orientat în cauza despre care în cele ce urmează, dator mă simt a insista din nou:

În nrul 36 din 18 Febr. (2 Mart.) 1904 al ziarului »Tribuna« din Arad, sub titlul »Reprivire asupra alegerii de director la »Furnica«, mi-am luat îndrăsneala să scriu despre acest evenimet din viața noastră națională-economică. — Am accentuat atunci, că nu sunt interesat direct în afacerea din chestie, cu care silit sunt să mă ocup nou în urma dezvoltării ce și-a luat-o în publicistică, și o spun și acum când din nou

astă-dată, până unde merg superstițiile unor oameni.

Lângă cuptor sta un câne, mare, slab, aproape orb, un câne, cum nu mai zăzusem nici-odată.

Afară vijelia continua încă și lumina orbitoare a fulgerilor pătrundea de multe-ori prin micile gamuri ale ferestrelor.

Dela o vreme, mă cuprinseseră și pe mine un fel de gânduri triste, mă spăriasem de multe-ori chiar, când la fie-care sgomot mai mare de-afară, femeile începeau să țipe, iar ceialalți se pregăteau de atac, strigând:

— Iată-l, iatăl, vinel...

Intr'un rînd, cănele se sculă deodată de lângă cuptor, cu ochii spăriați, sticloși începu să umble prin odaie, ca și când ar fi căutat pe cineva și să latre într'un mod foarte neobișnuit.

Bătrânul se făcu palid, ca un mort și striga:

— Il miroasă, il miroasă! Cănele a fost cu mine când l'am omorît...

Fără voie îmi trecu un fior prin tot corpul. La ora aceea, pe vremea aceea, între oamenii aceia, era îngrozitor să privești cănele. Și o oră întreagă, cănele lătra și umbla necontentit prin casă, în vreme-ce eu tremuram de frică, da, de frică, fără să îmi pot închipui de unde îmi vine.

imi ridic cuvântul, că nu mă ascund sub masca vre-unuia dintre concurenții nefavorizați de soarte.

Ceea-ce m'a îndemnat să îmi ridic deja pe atunci cuvântul în direcția despre care e vorba, e faptul că direcțiunea institutului »Furnica« a ales de director executiv pe unul dintre cei 5 recurenți la acest post, ear' alesul — între împrejurările descrise de mine în rândul trecut în »Tribuna« — nu e cel mai calificat dintre reflectanți. Apoi destul a fost atât să scriu că actualul contabil al institutului »Furnica« a căzut la alegere față de un »adict«, pentru-ca »Revista Economică«, prin un corespondent al ei, să mă timbreze în Nrul 11 a. c. de un — »tendențios« și »interesat«. — Mai târziu apoi când vechiul și actualul contabil al institutului »Furnica« în Nrul 13 a. c. al aceleiași reviste dă o declarație prin care declină dela sine ori-ce amestec în svonorile lansate publice, »Revista Economică«, simțindu-se astfel autorizată pentru a lua însași cuvântul, susține pe lângă toată suveranitatea posibilă aceleiași lucruri pline de neadevăr și mesteșugite, pe cari eu subscrisul am căutat să le combat dela început prin »clicism« și »despotism«, dar' pe cari — un angajat al puterilor despotice —, caută să le presinte lumii și acum drept exemple de corectitate, loialitate, dreptate și conștiințiozitate, cu cari nu mă pot însă împăca.

Să vedem dacă de ce a fost vorba? Lucrul stă astfel. Direcțiunea institutului »Furnica«, în puterea noilor dispozițiuni ale statutelor modificate într'acolo ca să aibă institutul pentru viitor un director executiv, a deschis concurs, conced și eu. A implinit adică o formalitate pentru ochii lumii pentru-ca apoi la îndeplinirea actului de alegere să poată fi scuzată față de ori-ce protestări și insinuări de natura celor cu »clicismul« bunăoară. Alegerea a urmat după multe sforțări în sinul direcțiunei abia în a doua ședință când — luând apoi parte activă și o notabilitate de înălțime olympică, care dela prima ședință a întârziat a participa — se zice că prin terorizări la adresa membrilor din direcțiune a stors voturile acestora pentru candidatul seu: actualul ales director al »Furnicei«. A urmat apoi în foi rezultatul alegerii, avizându-se lumea că dintre cei 5 reflectanți la postul de director a fost ales actualul, de următoarele poziții sociale eluptate în viața sa de mai înainte: »Fost prim-comptabil, (din parte-mi notez comptabil), pentru-că numai unul era pe vremea aceea) la »Bocșana«, și funcționar ulterior la frații »Adler din Brașov, o întreprindere de bancă«.

Din parte-mi adaug că a mai fost funcționar și la Zănescu din Brașov, o afacere de marfă.

Cetind eu rezultatul alegerii din mai multe foi, cu notița corespondentului, de »cel mai calificat în toată privința«, mi-a venit oareși-cum curios lucrul, precum spus-am și

în rândul trecut, că postul de director la »Furnica« s'a încredințat celui mai înzestrat, ear' alesul abia are doi ani de praxă de contabil și câțiva ani de praxă de funcționar de bancă, în calitate de funcționar de a doua mână. Mi-a venit lucrul, curios pentru-că o astfel de calificare, în raport cu atâtea multe altele superioare în ceea-ce privește durata de praxă și cadrul de independență între cari candidațiuni s'a validat — nu formează obiect de raritate și totdeodată legitimitate pentru-ca cineva să o poată trece intenționat drept un »corb alb«.

Sub impresiunea astorfel de conclusii am dat apoi »expresiune păreri mele, că motivul principal, că la un astfel de post însemnat au recurs numai 5 indivizi, dintre cari cel mai bine nimerit ales abia are calificarea de mai sus indicată, este a se căuta la modestia tuturor acelor cari n'au îndrăznit a concura dar' pentru aceea au cel puțin aceiași calificare ba poate sunt chiar mai remarcabili. (Va urma.)

Producțiune musicală-teatrală în Deva.

În 11 Aprilie, a doua zi de Paști, a aranjat corul bis. gr.-or. din Deva o producțiune musicală-teatrală împreunată cu dans, care moralmente a succes pe deplin. Cu atât mai rău a succes însă în privința materială și aceasta e a se atribui D-lui protopresbiter G. Romanul, care nici decum n'a spriginit aceasta întreprindere a corului bis. a cărei conducător a fost simpaticul și de toți iubitul paroh din Deva D-l Cornel Popescu, despre care după-cum îmi aduc aminte, s'au mai scris și cu altă ocaziune multe lucruri bune și folositoare în prețutul D-voastră ziar, și care de fapt e un bărbat foarte activ și dornic de muncă. Din contră dl protopresbiter înainte de petrecere cu vre-o câteva zile, a ținut de compătibil cu demnitatea D-Sale de a umbla pe la unii dintre frunțași și a vorbit cu epitropii bisericii îndemnându-i, după-cum sunt informat, ca să nu meargă la aceea producțiune, fiind-că D-l C. Popescu, conducătorul corului și aranjatorul producțiunii, n'a insinuat o D-lui protopresbiter, cerându-i permisiunea, ca să se aranjeze ori ba aceasta producțiune, ear' pe invitări, dintre cari în primul rând D-lui prot. i-s'a trimis, a scris că venitul curat este dest. pentru scopuri filantropice. Notez, că acest scop filantropic a fost procurarea unui rând de vestminte nouă bisericăști pentru al 2-lea paroh din Deva. Aceea, că D-l prot. n'a voit să participe la aceasta producțiune nu ne-ar fi durut mult, dar' că s'a deșosât la rola aceea, de a îndupleca pe alții să nu vină, aceasta faptă cred că tot omul cu mintea sănătoasă o va ști judeca după meritul ei, ear' judecata aceea desigur

că nici decum nu va fi favorabilă pentru D-l prot.

Dar' înzădar s'a svêrcolit dl protop. căci petrecerea, abstrăgând dela cele materiale, totuși a succes. Și pe când D-Sa a câștigat numai odiul tuturor din cauza purtării D-Sale, dlui C. Popescu i-a crescut stima și dragostea față de el înainte tuturor apoi i-a mai câștigat, și dacă nu chiar o cununa, totuși barem vr'o câteva frunze de lauri pentru-că cele 2 cântări. — »Eu mă duc codrul rămâne« cor bâr. de I. Murășianu și »Răsunetul Ardealului« cor mixt de I. Vidu, au fost executate cu mult sentiment și cu precizitate, care a dovedit cât de bine știe dl Popescu să-și îplinească într'adevăr greaua sarcină de dirigent. D-l Alex. Schuster cu cele 2 cântece ne-a înviorat inima și ne-a făcut să ne uităm puțin de necasurile lumii.

Sfârșindu-se partea musicală a urmat teatru predându-se drama în 4 acte de A. Popp »Paza maicei sfinte«, în care toate persoanele s'au achitat bine de rolele ce le-au avut.

A urmat apoi dans, care a decurs cu o animație mare până în zori. Cua-drilul prim a fost dansat de 36 părechi. Zorile dimineții se iviră când s'au des-părțit. X. Y.

NOUȚĂȚI

Asistență militară. Duminecă înainte de amiază a fost trimisă o companie dela reg. 64. ca asistență contra revrșetilor slujbași dela căile ferate în Petroșeni, cărora s'au alăturat și lucrătorii din minele de carbuni. Pentru transportarea miliției s'au acui-rat trăsuri cu cai. După amiază s'a trimis o altă companie la Hunedoara și o a treia la Iliu-murășană. Adevărată stare de asediu Unde vom ajunge știe numai bunul D-zeu.

Nenorocire peste nenorocire a ajuns pe familia Franz Lang din Orăștie. Sunt abia cinci săptămâni de când soția acestui neguțator de bun nume, membru în direcțiunea »Vorschuss-Verein«-ului de aici, a repausat în urma unui morb grav. La 2 săptămâni arde casa unde seșea împreună cu trusul fetei sale fidanțate, acăruia căsătorie fu amănată în urma doliului familiar. Bărbat de cinste, neguțator solid și ome-țet cu musterii, cari constau mai cu seamă din țăranice, a fost cuprins de o melancolie și duiosie nemărginită și fără privire la cei 5 prunci cei avea dintre cari abea unul era așezat ca funcționar la oficiul de dare în Făget, lăsând toate în bună-ordine și pre-parat înainte cu zile, Mărți dimineața la 6 ore s'a dus în cimiterul ev.-lut. și așezat pe mormântul soției sale, cu care a trăit în bună-înțelegere, și-a tras un glonț în cap. În urma epistolei lăsate des-de-diminețată pe masă, a fost aflat de însași fata sa pe mormântul mamei sale cu craniul sfredelit de glonț. A mai chinuit până la 2 ore după amiază când apoi și-a dat suferul. Tot publicul a fost cuprins de jale pentru cei ră-mași fără ocrotire. Franz Lang era cam în etate de 56 ani. A trăit în referințe regulate.

Măcel la Aleșd (Bihor). Partidul Kosuthist a voit să țină Duminecă întrunire publică. Socialiștii au zădărnicit ținerea adunării. În urma aceasta s'a născut ceartă în tre socialiști și gendarmerie. Un socialist a tras un gloț în sergentul gendarmeriei și lovit în inimă căzu la pământ. Gendarmeria a tras în mulțime. Au rămas 20 oameni morți și 46 răniți. — Școala socialiștilor, de care tot românul se fugă!

Serate de-ale meseriașilor români.

Ședința literară a 3-a, ținută la 31 Martie n., în localitățile »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, cu tot vântul năprasnic, ce a domnit în acea zi, a întrunit 85 persoane. Cum ne găsim în timpul, când institutele de credit și economii își țin adunările generale, în cari dare de samă își fac despre lucrările săvârșite și despre spriginul ce-l dau celorlalte așezăminte culturale, presidentul Reuniunii Victor Tordășianu, basat pe 2 notițe ziaristice, insistă asupra jertfelor bănești, ce banca săsească »Sparcassa« din Sibiu le aduce pe altarul culturii poporului săsesc. Arată cum această bancă, alcătuită din cuote de câte 5—10 fl., în restimp de ceva peste 50 ani de existență, a avut peste 3 milioane câștig curat, din cari numai puțin de un milion și jumătate coroane i-a dat spre scopuri culturale și de binefacere. Ea astăzi are avere proprie de peste 55 milioane cor. Sub înțeleapta conducere a actualului ei director Dr. C. Wolf, om cu vederi largi și cu multă dragoste pentru toate afacerile de interes general săsesc, aceasta bancă continuă a aduce noue și noue jertfe și pentru promovarea clasei de mijloc, dovadă faptul, că hotărîre a luat să dea împrumuturi dela 600—1000 cor. fără interese, replătibile în 10 ani, acelor meseriași harnici și cruțători, cari voesc să devină de sine stătători (măestri) în Sibiu și cari și până acum dovadă au dat despre dorul lor de cruțare, depunându-și de cel puțin un an economiile la numita bancă. Asemenea împrumuturi a hotărît să dea și industriașilor lipsiți de mijloace, pentru procurarea mașinilor și motoarelor, de cari au trebuință în atelierele lor. Prin votarea acestor împrumute, dar' mai ales prin crearea alor 10 stipedii de câte 100 cor. pentru elevii meseriași harnici, cari cerce-tează școala orășenească a elevilor-meseriași, »Sparcassa« dovadă a dat de înțelepciunea cu care lucrează la chiar basa clasei de mijloc. Când mintea meseriașului luminată va fi, în stare va fi să-și poarte în mod rațional meseria și în stare va fi să-și agonisească și averea neapărată pentru susținerea independenței și concurenței. Conducătorii »Sparcassei« și înțeleptul ei director Wolff, pildă vie ar trebui să fie și pentru conducătorii așezămintelor noastre de acest fel. Mai multă bunăvoință și puțină desbrăcare de interese egoistice, personale și materialistice și cauza economului și a industriașului nostru, cari sunt susținătorii institutelor noastre de bani, — va putea să ajungă la înflorirea, spre care nisuesc concetățenii nostri Sași. Tractamentul, de care împărtesc o samă din ai noștri și anume din cei sus puși pe meseriașul și economul nostru și causele acestora, nu este de natură de a promova afacerile noastre de interes general.

(Va urma.)

Dela o vreme, țeranul cu care venisem, de frică poate și el sau plictisindu-se în stîrșit de situația în care ne găseam, luă cănele și-l aruncă afară pe ușe.

Cănele imediat se liniști. Cățava vreme nu se mai auzi nici un șgomot pe afară.

Dar' de-odată rămaserăm toți, ca împetriți. Afară umbla cineva pe lângă zid, cercă la ușe, pleca iarăși, și apoi iarăși se întoarse, iarăși cerca la ușe..... Apoi, spre culmea spaimei noastre, vîzurăm la fereastră un cap, cu doi ochi, cari străluciau și a căruj gură se silea par'că să vorbească ceva....

O îngrozitoare descărcătură de pușcă se auzi atunci, bătărânu din casă împușcase. În acel moment săriră cei doi tineri și bari-cadară fereastra și ușe.

Și vă jur, că în momentul când am auzit detunătura de pușcă, la care eu nici nu mă gândeam, mă spăriaui așa de tare și mi-era așa de frică, că tremuram tot și mă mir cum de n'am căzut mort.

Rămaserăm până dimineața, nebuni de spaimă, de groază, de frică. Nu vorbeam nici un cuvânt, nu ne mișcam. Stam, ca înțepeniți, ca și când n'am fi mai avut viață în noi.

În sfârșit, cu sosirea zorilor dimineții, îndrăsnirăm să deschidem ușa. Sub fereastră, întins mort pe pământ, zăcea misteriosul

câne, nimerit tocmai în nas de glonțul puștii bătărânuului.....

Marinarul după câte-va minute de tăcere, încheiă :

— Și vă spun drept, ca ași vrea mai bine să trec de câte-va ori prin toate pericolele prin cari am trecut, decât să mai am odată, numai odată în vieță momentul neînchipuit de îngrozitor, când auzii detunătura puștii bătărânuului și când glonțul nimeri acel cap urît din fereastră....

Trad. din limba franceză
de

Brașov, 1904. **Stelian.**

Cântece țărănești.

Frunză verde
Cine-o crede,
Că inimioare îmi plânge
Cu lacrimi de sânge.
Că s'a dus
Și s'a tot dus
Puicuța mea tot în sus,
Și n'apoi nu s'o întors.
Bate Doamne-un criveț mare
Să mi-o întoarcă din cale,
Lacrimile să le perd
S'o tot pup și s'o desmerd.

Cine cutează câștigă!

Cumpărați losuri a loteriei de clasă dela

GÉZA KERSEDI

neguțator de specerie și trafic în Orăștie, Piața mare, casele dlui G. Baciu.

Costul losurilor originale de clasa I. este

pentru $\frac{1}{8}$ cor. 1.50 || pentru $\frac{1}{2}$ cor. 6—

„ $\frac{1}{4}$ „ 3— || „ 1 întreg . . . 12—

Se pot lua în primire ori-și-când.

Câștigul principal la clasa I. cor. 60.000.

Tragerea: la 17 și 18 Maiu 1904.

Soliditatea firmei dlui Kersedi ofere garanță și o recomandăm, cruțând spesele postale cu alte firme!

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește

Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual Coroane: 32.000.000— Dividende solvite Cor.: 170.000.000—
Avere proprie: > 260.000.000— Despăgubiri de viață > 520.000.000—

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos Nr. 4 în palatul Standard (Casa proprie).

14—50

Centrala generală: **Edimburg** (Anglia).

Institut tipografic în Orăștie.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

imprumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de 10—70 ani cu 2%—5³/₄%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la ofțeri, credit simplu și fără garanți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„PECUNIA“

17

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

„DACIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

P. I.

Avem onoare a vă recomanda apa noastră minerală apreată și calificată de cel mai chemat organ al țării noastre.

ANALISA CHEMICĂ

A APEI ACRE „ISVORUL-DACIA“ DIN ȘOIMUȘUL-MURÊȘULUI, LÂNGĂ DEVA.

	în 1000 grame apă
Calcium hydrocarbonat	1.0542
Magnesium hydrocarbonat	0.3497
Calcium sulfat	0.2316
Natrium hydrocarbonat	0.1705
Ferum hydrocarbonat	0.0390
Kalium chlorid	0.0520
Mangan hydrocarbonat	0.0154
Kalium hydrocarbonat	0.0094
Lithium hydrocarbonat	0.0019
Silicium dioxid	0.0096
Suma substanțelor solide	1.9333 grame apă
Acid carbonic liber	2.3953
Volumul acidului carbonic liber	1214.6 c. c.

Precum dovedește analiza, „Isvorul-Dacia“ din Șoimușul-Murêșan (apă acra de Pauliș) e a se număra în grupa acelor ape acre pământoase, cari conțin fer. După caracterul seu chemic, format din cantitatea și proporția părților sale constitutive, isvorul acesta face parte din *grupa apelor mai renumite*. Are un prea plăcut gust și fiindcă conține deosebit mult acid carbonic — în privința căruia „Isvorul-Dacia“ ocupă un loc între apele acre mai de frunte — prin limpezimea sa e o excelentă apă de beut. Pentru locuitorii părților lipsite de darul unei ape sănătoase: apa „Isvorului-Dacia“ e de neprețuit. Din compoziția potrivită a apei se poate deduce, că și pentru praxa medicală „Isvorul-Dacia“ va fi un factor important.

Conform actului alăturat, apa trimisă spre analizare s'a scos și sigilat în fața antistiei comunale.

Budapesta, la 3 Martie 1903.

Dr. Hankó Vilmos m. p.,

(L. S.)

profesor de chimie la școala reală superioară de stat a cercului II-lea din B.-Pesta, membru al academiei maghiare de științe.

Institutul nostru a îngrijit, ca aceasta apă distinsă și răcoritoare, care beută curată, cu vin ori sirup este tot asemenea de excelentă să fie pusă la dispoziția onoratului public și anume cu un preț foarte ieftin:

- a/ 1 ladă cu 25 sticle de 1 ltr. franco gara Deva Cor. 6.25
b/ 1 „ „ 50 „ „ 1 „ „ „ „ „ 14.50
c/ 1 ladă cu 25 sticle de ³/₄ ltr. franco gara Deva Cor. 5.50
d/ 1 „ „ 50 „ „ ¹/₂ „ „ „ „ „ 13.—

la retrimiteră ambalajului (ladă, sticlă și tioc franco gara Deva) se restituie

ad: a) Cor. 4.50 || ad: c) Cor. 4.—
b) „ 11.— || d) „ 10.—

Comandele, plățile și reclamele se fac la adresa jos scrisă.

Ca întreprindere folositoare, apelăm la binevoitorul D-voastră sprijin, rugându-vă a ne onora cu comande cât de multe.

Deva, Martie 1904.

„Dacia“

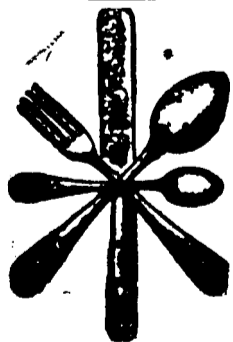
întreprindere de apă minerală în Deva.

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrația foii „Activitatea“.

Cumpărare ocazională!

32 bucăți numai 6 fl.

În urma prea marelui deposit al unei fabrici de obiecte de metal, sunt încredințat să vind marfa acesteia în preț cu care se face. Spedez dară, până când depositul sustă, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, 6 cușite din cel mai fin argint de gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai fin argint de gloria; 1 sită de străcurat laptele și 1 sită de străcurat supa. — 32 bucăți cari costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

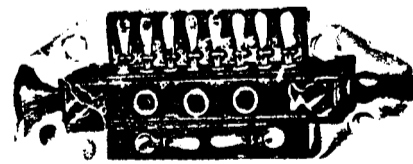
Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiește cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebuie să lipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Aufferberg's Centrale**

(226) 15—52 Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

Minunat instrument musical!

Pe „Flöthophon“ poate cânta ori cine melodii, marșuri și dansuri, fără a cunoaște notele. Societăților, turiștilor, e foarte recomandabil de petrecere. Tonul lui e fermecător.

Acest minunat instrument musical

are 10 clape, 20 tonuri, 2 clape de bas și pentru 3 cor. se capătă în formă elegantă. 3 bucăți costă 8 cor. „Flöthon“ mai puternic, cu ton fermecător, costă 5 și 6 coroane.

Cu rambursă trimite

Centr. lui Aufferberg József

Budapest, VI., Proféta-u. 5.

Nou! Lampă electrică de busunar

cu mecanism american indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar, e durabilă, comodă și corăspunzătoare.

La flocare e de lăpsă pentru luminarea chităilor, treptelor, ambtelor și localităților laterale.

Pentru ofțeri la exerciții, pădurarilor și vânătorilor pentru serviciu de noapte e tare acomodată; pentru turiști sunt indispensabile, pentru medicii și moașe cu ocaziunea vizitelor de noapte. În fabrice, mori, pivnițe și depozite unde se păstrează materii explosive, sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea sunt neprețuite. Pentru economie este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covoare. Pe proprietari și economi îi păzește de atacuri și foc; cu această te poți suă și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 fileri subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

Strat de rezervă 1 cor. 20 fl.

(227) Se trimit cu rambursă de 15—52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**
BUDAPEST, Strada Proféta 5.